

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ ĮSTATYMO
NR. XII-2507 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1607**

2026 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. birželio 16 d. vakariniame posėdyje priimtą sprendimą (protokolas Nr. SPP-161), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XVP-1607 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas nederą su lengvojo automobilio įsigijimo ir (ar) jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos (toliau – automobilio išlaidų kompensacija) tikslu ir susilpnintų paramos tikslingumą.

Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymas numato, kad teisė į automobilio išlaidų kompensaciją suteikiama asmenims, kuriems Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo nustatyta tvarka nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis (toliau – automobilio išlaidų kompensacijos poreikis) ir kurie turi vairuotojo pažymėjimu patvirtintą teisę vairuoti lengvąjį automobilį. Tokiu reguliavimu siekiama užtikrinti asmenų su negalia savarankiškumą, nepriklausomumą bei mobilumą, sudarant sąlygas jiems patiems vairuoti transporto priemonę.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti reikalavimo turėti teisę vairuoti. Toks reguliavimas keistų automobilio išlaidų kompensacijos paskirtį, nes ji būtų orientuota nebe į asmens su negalia galimybių savarankiškai judėti didinimą, o į transporto priemonės naudojimą asmens poreikiams tenkinti, kai ją vairuoja kiti asmenys. Dėl to susilpnėtų automobilio išlaidų kompensacijos skyrimo sąsaja su jos tikslu, sumažėtų paramos tikslingumas ir būtų neproporcingai išplėstas teisė į šią kompensaciją turinčių asmenų ratas.

2. Socialinių paslaugų sistema asmenims, kurie dėl sveikatos būklės negali vairuoti, jau numato alternatyvias priemones.

Šių asmenų mobilumo poreikiai užtikrinami kitomis socialinės apsaugos ir sveikatos apsaugos sistemų teikiamomis priemonėmis, įskaitant savivaldybių organizuojamas transporto paslaugas, kas mėnesį mokamas individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijas bei pacientų pavėžėjimo į gydymo įstaigas paslaugas. Šios priemonės yra tikslingai orientuotos į asmenis, negalinčius savarankiškai judėti, ir užtikrina jų mobilumo poreikių tenkinimą.

3. Šeimoms, auginančioms vaikus su negalia, jau yra taikomas diferencijuotas ir lankstesnis teisinis reguliavimas. Galiojantis teisinis reguliavimas numato, kad vaikams nereikalaujama turėti teisės vairuoti, o automobilio išlaidų kompensacija skiriama ne pagal nustatytą automobilio išlaidų kompensacijos poreikį (pažymėtina, kad toks poreikis vaikams nėra nustatomas), bet pagal nustatytą aukštesnio lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikį (pirmo arba antro lygio), taip pat esant visiškai negaliai nuo vaikystės ar specialiajam nuolatinės slaugos poreikiui. Pagal Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymą, pirmo ir antro lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikiai nustatomi, kai dėl ilgalaikių ir (ar) negrįžtamų organizmo funkcijų sutrikimų yra iš esmės apribotas savarankiškumas: asmenys yra visiškai arba labai nesavarankiški, turi reikšmingų judėjimo ar orientavimosi sunkumų ir jiems reikalinga nuolatinė ar ilgalaikė kito asmens pagalba. Taigi automobilio išlaidų kompensacijos skyrimas yra siejamas su didelio ar labai didelio pagalbos poreikio situacijomis, kai dėl vaiko sveikatos būklės objektyviai atsiranda ir didesnis šeimos poreikis užtikrinti mobilumą.

Siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis automobilio išlaidų kompensacijos skyrimą ir tais atvejais, kai vaikui būtų nustatomas automobilio išlaidų kompensacijos poreikis dėl ilgalaikio ir (ar) negrįžtamo judėjimo funkcijos sutrikimo, iš esmės keistų galiojančią individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikių vertinimą grindžiamą automobilio išlaidų kompensacijos skyrimo vaikams sistemą. Tokiu atveju teisė į automobilio išlaidų kompensaciją ne tik būtų suteikiama vaikams, kuriems nustatytas aukštesnio lygio individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikis (pirmo arba antro lygio), bet ir būtų papildomai siejama su atskiru siauresniu judėjimo funkcijos vertinimu. Tai lemtų būtinybę nustatyti naujus automobilio išlaidų kompensacijos poreikio vertinimo procesus vaikams, kuriems šiuo metu toks poreikis nėra nustatomas, ir didintų administracinę naštą už šio poreikio vertinimą ir kompensacijų administravimą atsakingoms institucijoms, t. y. Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Agentūra) bei Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgaliotoms Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigoms.

4. Įstatymo projekto įgyvendinimas pareikalautų reikšmingų papildomų valstybės biudžeto lėšų.

Nors Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atlikti vertinimai rodo, kad siūlomų pakeitimų įgyvendinimas reikšmingai padidintų automobilio išlaidų kompensacijų gavėjų skaičių ir valstybės biudžeto išlaidas. Prognozuojama, kad papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis galėtų siekti apie 11 mln. eurų per metus, jei dėl automobilio išlaidų kompensacijos kreiptųsi visi asmenys, kuriems Agentūra nustatytų automobilio išlaidų kompensacijos poreikį.

2027 metų valstybės biudžete ir vidutinio laikotarpio valstybės biudžeto planavimo dokumentuose papildomų lėšų Įstatymo projektui įgyvendinti nėra numatyta, o papildomų

finansavimo šaltinių nenurodyta, todėl Įstatymo projekto įgyvendinimas neatitiktų valstybės finansinių galimybių ir neužtikrintų tvaraus viešųjų finansų valdymo.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad įstatymais nustatant valstybės finansinius įsipareigojimus turi būti įvertintos jų įgyvendinimui reikalingos lėšos ir numatyti finansavimo šaltiniai. Priimant įstatymus, kuriems įgyvendinti reikalingos papildomos valstybės biudžeto lėšos, turi būti sudarytos prielaidos šioms lėšoms skirti.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras